

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. balandžio 3 d.*

„Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001-22 straipsnio 1 punktas — Išimtinė jurisdikcija — Ginčai dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą — Pirmumo teisės pirkti pobūdis — 27 straipsnio 1 dalis — Lis pendens — Ieškinių tarp tų pačių šalių ir dėl to paties dalyko sąvoka — 22 straipsnio 1 punkto ir 27 straipsnio 1 dalies tarpusavio santykis — 28 straipsnio 1 dalis — Susiję ieškiniai — Bylos nagrinėjimo sustabdymui taikomi vertinimo kriterijai“

Byloje C-438/12

dėl *Oberlandesgericht München* (Vokietija) 2012 m. vasario 16 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2012 m. spalio 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Irmengard Weber

prieš

Mechthilde Weber

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai C.G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (pranešėja) ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

posėdžio sekretorius V. Tourrès,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. spalio 9 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Irmengard Weber*, atstovaujamos *Rechtsanwalt A. Seitz*,

— *Mechthilde Weber*, atstovaujamos *Rechtsanwalt A. Kloyer, avvocato F. Calmetta* ir H. Prütting,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos J. Beeko, padedamos baristerės M. Gray,

— Šveicarijos vyriausybės, atstovaujamos D. Klingele,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Bogensberger ir M. Wilderspin,
susipažinęs su 2014 m. sausio 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 22 straipsnio 1 punkto, 27 ir 28 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant seserų Irmengard Weber (toliau –I. Weber) ir Mechthilde Weber (toliau – M. Weber) ginčą dėl pastarosios įpareigojimo sutikti, kad I. Weber nekilnojamojo turto registre būtų įrašyta kaip savininkė.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 44/2001

- 3 Reglamento Nr. 44/2001 2 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Tam tikri skirtumai tarp jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių trukdo patikimai veikti vidaus rinkai. Nuostatos dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo ir formalumų supaprastinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą teismo priimtų sprendimų valstybėse narėse, kurios privalo laikytis šio reglamento, pripažinimą ir vykdymą, yra labai svarbios.“

- 4 Šio reglamento 15 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„Siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, reikia sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. Reikia nustatyti aiškų ir efektyvų *lis pendens* bylų [atvejų] ir susijusių ieškinių sprendimo mechanizmą, kuris taip pat padėtų išvengti dėl nacionalinių skirtumų atsirandančių problemų, kai reikia nustatyti laiką [momentą], kada byla yra laikytina dar neišspręsta [nagrinėjama]. Pagal šį reglamentą minėtas laikas [momentas] turėtų būti atskirai apibrėžtas.“

- 5 Minėto reglamento 16 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Tarpusavio pasitikėjimas, vykdamas teisingumą [Sąjungoje], pateisina valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų automatišką pripažinimą, nepradedant jokio proceso, išskyrus tuos atvejus, kai kyla ginčas.“

- 6 Šio reglamento 22 straipsnio 1 punkte, esančiame II skyriaus 6 skirsnyje, kuriuo reglamentuojama išimtinė jurisdikcija, numatyta:

„Toliau išvardyti teismai turi išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į nuolatinę gyvenamąją vietą:

- 1) teismo procesuose, kurių objektas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, valstybės narės, kurioje yra turtas, teismuose [teismai].

<...>“

- 7 Pagal Reglamento Nr. 44/2001 25 straipsnį, esantį II skyriaus 8 skirsnyje „Jurisdikcijos ir priimtumo tikrinimas“:

„Jeigu valstybės narės teismui pateikiamas reikalavimas, iš esmės susijęs su byla, kuri pagal 22 straipsnį priskiriama išimtinai kitos valstybės narės teismų jurisdikcijai, pirmiau nurodytas teismas savo iniciatyva viešai paskelbia, kad neturi jurisdikcijos.“

- 8 Šio reglamento 27 straipsnyje, esančiame II skyriaus 9 skirsnyje „*Lis pendens* – susiję ieškiniai“, nustatyta:

„1. Jeigu skirtingų valstybių narių teismuose iškeltos bylos [pareiškiami ieškiniai] tuo pačiu ieškinio pagrindu, [dėl to paties dalyko] ir tarp tų pačių šalių, bet kuris teismas, kitas nei teismas, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, savo iniciatyva sustabdo bylos procesą [nagrinėjimą], kol nustatoma pirmojo iškėlusio bylą teismo jurisdikcija.

2. Jeigu nustatoma teismo, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, jurisdikcija, bet kuris teismas, kitas nei pirmiau nurodytas teismas, atsisako jurisdikcijos pastarojo naudai.“

- 9 Minėto reglamento 28 straipsnyje, reglamentuojančiame susijusius ieškinius, nurodyta:

„1. Jeigu skirtingų valstybių narių teismuose yra nagrinėjamos susijusios bylos [nagrinėjami susiję ieškiniai], bet kuris teismas, kitas nei teismas, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, gali sustabdyti savo bylos procesą [nagrinėjimą].

<...>

3. Pagal šį straipsnį bylos laikytinos susijusiomis [ieškiniai laikytini susijusiais], kai jos yra tokios panašios [juos sieja toks glaudus ryšys], kad jas [juos] tikslinga nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios bylas nagrinėjant atskirai.“

- 10 Šio reglamento 34 straipsnyje numatyta:

„Teismo sprendimas nėra pripažįstamas:

- 1) jei toks pripažinimas yra aiškiai prieštaraujantis valstybės narės, kurioje siekiama jį pripažinti, viešajai tvarkai;
- 2) jei jis buvo priimtas atsakovui nedalyvaujant procese, ir jei atsakovas neturėjo galimybės laiku ir tinkamu būdu gauti [negavo laiku ir tinkamu būdu] bylos iškėlimo arba lygiaverčio dokumento, kad galėtų susitarti dėl savo gynybos, išskyrus jei atsakovas nepradėjo proceso siekdamas apskūsti tokį sprendimą, kai tai jam buvo įmanoma padaryti;
- 3) jei jis yra nesuderinamas su sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių prašomoje sprendimo pripažinimo valstybėje narėje;

4) jei jis yra nesuderinamas su anksčiau priimtu kitoje valstybėje narėje [arba trečiojoje valstybėje] teismo sprendimu dėl ieškinio tuo pačiu pagrindu [ir dėl to paties dalyko] tarp tų pačių šalių, jei ankstesnis sprendimas atitinka sprendimų pripažinimo sąlygas prašomoje pripažinti valstybėje narėje.“

11 Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnyje nustatyta:

„1. Be to, sprendimas nėra pripažįstamas, jei jis prieštarauja II skyriaus 3, 4 ar 6 skirsniams, arba 72 straipsnyje numatytu atveju.

2. Nagrinėdamas [nagrinėdami] pirmiau minėtoje dalyje numatytus jurisdikcijos pagrindus, prašomas teismas ar kompetentinga institucija yra įpareigotas kilmės valstybės narės teismo faktų aiškinimu [yra saistomi nustatytų faktų, kuriais kilmės valstybės narės teismas grindė savo jurisdikciją].

3. Priklausomai nuo [nepažeidžiant] 1 dalies, kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija gali nebūti [negali būti] peržiūrima. 34 straipsnio 1 punkte minimas viešosios tvarkos kriterijus negali būti taikomas taisyklėms dėl jurisdikcijos.“

Vokietijos teisė

12 Pirmumo teisės pirkti, kuria suvaržomas nekilnojamasis turtas, turinys Vokietijos civilinio kodekso (*Bürgerliches Gesetzbuch*, toliau – BGB) 1094 straipsnio 1 dalyje apibrėžiamas taip:

„Nekilnojamasis turtas gali būti suvaržytas taip, kad asmuo, kurio naudai suvaržoma, turi pirmumo teisę jį pirkti iš savininko.“

13 BGB 463 ir 464 numatytos pirmumo teisės pirkti, kuria suvaržomas nekilnojamasis turtas, įgyvendinimo taisyklės.

14 BGB 463 straipsnyje nustatyta:

„Asmuo, turintis pirmumo teisę pirkti daiktą, šia teise gali pasinaudoti, kai pareigos turėtojas su trečiuoju asmeniu sudaro daikto pirkimo-pardavimo sutartį.“

15 Pagal BGB 464 straipsnį:

„(1) Pirmumo teisė pirkti įgyvendinama apie tokį ketinimą pranešant pareigos turėtojui. Pranešimui netaikomas reikalavimas laikytis pirkimo-pardavimo sutarties formos.

(2) Įgyvendindamas pirmumo teisę pirkti teisės turėtojas iš pareigos turėtojo daiktą perka tokiomis sąlygomis, kokias pareigos turėtojas sutarė su trečiuoju asmeniu.“

16 BGB 873 straipsnio 1 dalyje, kuria reglamentuojamos nekilnojamojo turto nuosavybės perdavimo sąlygos, numatyta:

„Nekilnojamojo turto nuosavybės teisė <...> pereina, kai teisės turėtojas ir kita šalis susitaria dėl teisės pakeitimo ir nekilnojamojo turto registre padaromas įrašas dėl to pakeitimo, jeigu įstatyme nenumatyta kitaip.“

17 Nekilnojamojo turto registro nuostatų (*Grundbuchordnung*) 19 straipsnyje nurodyta:

„Įrašas padaromas, kai jį patvirtina asmuo, kurio teisė susijusi su tuo įrašu.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 18 I. ir M. Weber yra dvi 82 ir 78 m. seserys, kurioms bendrosios nuosavybės teise atitinkamai šešių dešimtųjų ir keturių dešimtųjų dalimis priklauso žemės sklypas Miunchene (Vokietija).
- 19 Pagal 1971 m. gruodžio 20 d. notarinę sutartį nekilnojamojo turto registre I. Weber naudai įrašyta daiktinė pirmumo teisė pirkti M. Weber priklausančią keturių dešimtųjų dalį.
- 20 2009 m. spalio 28 d. notarine sutartimi M. Weber pardavė jai priklausančią keturių dešimtųjų turto dalį pagal Vokietijos teisę įsteigtai bendrovei Z. GbR, kurios vienas iš vadovų yra jos sūnus P. F. Calmetta, Milane (Italija) įsisteigęs advokatas. Šioje sutartyje įtvirtinta sąlyga, pagal ją M. Weber išsaugojo teisę atsisakyti sutarties iki 2010 m. kovo 28 d., kuriai buvo nustatytos tam tikros sąlygos.
- 21 Gavusi notaro, patvirtinusio minėtą sutartį Miunchene, pranešimą, I. Weber 2009 m. gruodžio 18 d. pateikė raštą, kad pasinaudotų pirmumo teise pirkti šią žemės sklypo dalį.
- 22 2010 m. vasario 25 d. sutartimi, sudaryta dalyvaujant tam pačiam notarui, I. Weber ir M. Weber aiškiai dar kartą pripažino, kad I. Weber iš tiesų pasinaudoja šia pirmumo teise pirkti, ir susitarė dėl nuosavybės teisės perleidimo I. Weber ta pačia kaina, dėl kurios buvo sutarta M. Weber ir bendrovės Z. GbR pasirašytoje pirkimo-pardavimo sutartyje. Tačiau abi šalys paprašė, kad minėtas notaras veiksmus, susijusius su nuosavybės teisės perleidimo įrašymu nekilnojamojo turto registre, pagal BGB 873 straipsnio 1 dalį atliktų tik po to, kai M. Weber raštu tam pačiam notarui pareikš, kad per nustatytą terminą, kuris baigiasi 2010 m. kovo 28 d., nepasinaudojo teise atsisakyti sutarties arba šios su Z. GbR sudarytoje sutartyje numatytos teisės atsisakė. 2010 m. kovo 2 d. I. Weber sumokėjo sutartą pirkimo kainą, t. y. 4 000 000 eurų.
- 23 2010 m. kovo 15 d. laišku M. Weber pareiškė, kad I. Weber atžvilgiu pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, kaip numatyta 2009 m. spalio 28 d. sudarytoje sutartyje.
- 24 2010 m. kovo 29 d. bendrovė Z. GbR *Tribunale ordinario di Milano* (Milano civilinių bylų teismas) (Italija) pareiškė I. Weber ir M. Weber ieškinį; jame prašoma konstatuoti, kad I. Weber pasinaudojimas pirmumo teise pirkti negalioja ir kad M. Weber ir šios bendrovės sudaryta sutartis galioja.
- 25 2010 m. liepos 15 d. I. Weber *Landgericht München I* (1-asis Miuncheno apygardos teisme) (Vokietija) pateikė prašymą įpareigoti M. Weber sutikti, kad nekilnojamojo turto registre būtų įrašytas nagrinėjamas keturių dešimtųjų dalių nuosavybės teisės perleidimas. Grįsdama savo prašymą I. Weber visų pirma teigė, kad dėl to, kad pasinaudota pirmumo teise pirkti, Z. GbR ir M. Weber sutarta teisė atsisakyti sutarties nėra ta sutarties sąlyga, kuri būtų jai taikoma.
- 26 Atsižvelgdamas į jau inicijuotą bylos nagrinėjimą *Tribunale ordinario di Milano, Landgericht München I* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalį ir – papildomai – pagal to paties reglamento 28 straipsnio 1 ir 3 dalis. I. Weber dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Oberlandesgericht München* (Miuncheno apeliacinis apygardos teismas) (Vokietija).

27 Manydamas, kad šio reglamento 27 straipsnio 1 dalyje nustatytos arba bent jau minėto reglamento 28 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytos sąlygos iš esmės tenkinamos, *Oberlandesgericht München* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar į reglamento [Nr. 44/2001] 27 straipsnio taikymo sritį patenka ir tokie atvejai, kai abi šalys vykstant vienam teisiniui ginčui turi atsakovų statusą, nes joms ieškinį pareiškė trečiasis asmuo, o kitam – ieškovo ir atsakovo statusą? Ar tokiu atveju tai yra teisinis ginčas „tarp tų pačių šalių“, ar skirtingus kitoje byloje ieškovo abiem atsakovėms pareikštus reikalavimus reikia nagrinėti atskirai, vadovaujantis nuostata, kad tai nėra teisinis ginčas „tarp tų pačių šalių“?
2. Ar apie ieškinį „tuo pačiu pagrindu [dėl to paties dalyko]“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 27 straipsnį, kalbama tuomet, kai ieškinio reikalavimai ir pagrindimas abiejose bylose skiriasi, tačiau:
  - a) sprendimui abiejose bylose priimti reikia išspręsti tą patį preliminarų klausimą arba
  - b) vienoje byloje buvo pareikštas alternatyvus reikalavimas pripažinti teisinį santykį, kuris kitoje byloje svarbus kaip preliminarus klausimas?
3. Ar apie ieškinį, kurio objektas yra daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 [punktą], kalbama tuomet, kai prašoma nustatyti, kad atsakovas neveiksmingai pasinaudojo pagal Vokietijos teisę neginčijamai turima daiktine pirmumo teise pirkti Vokietijoje esantį nekilnojamąjį turtą?
4. Ar teismas, į kurį kreiptasi vėliau, priimdamas sprendimą pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalį, t. y. dar prieš teismui, į kurį kreiptasi pirmiausia, išsprendžiant jurisdikcijos klausimą, turi patikrinti, ar teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, neturi jurisdikcijos dėl Reglamento (EB) Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 [punkto], nes dėl tokio teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcijos nebuvimo galimas pastarojo teismo sprendimas pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 35 straipsnio 1 dalį nebūtų pripažįstamas? Ar Reglamento (EB) Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalis netaikoma teismui, į kurį kreiptasi vėliau, jeigu šis teismas mano, kad teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, neturi jurisdikcijos dėl Reglamento (EB) Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 [punkto]?
5. Ar teismas, į kurį kreiptasi vėliau, priimdamas sprendimą pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalį, t. y. dar prieš teismui, į kurį kreiptasi pirmiausia, išsprendžiant jurisdikcijos klausimą, turi išnagrinėti šalies kaltinimą, kad kita šalis kreipdamasi į pastarąjį teismą piktnaudžiavo teise? Ar Reglamento (EB) Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalis netaikoma teismui, į kurį kreiptasi vėliau, jeigu pastarasis teismas mano, kad pareiškiant ieškinį teisme, į kurį kreiptasi pirmiausia, buvo piktnaudžiuojama teise?
6. Ar tam, kad būtų taikoma Reglamento (EB) Nr. 44/2001 28 straipsnio 1 dalis, teismas, į kurį kreiptasi vėliau, prieš tai turi nuspręsti, jog konkrečiu atveju minėto reglamento 27 straipsnio 1 dalis netaikoma?
7. Ar, naudojantis Reglamento (EB) Nr. 44/2001 28 straipsnio 1 dalyje numatyta diskrecija, leidžiama atsižvelgti į:
  - a) tai, kad teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, yra valstybėje narėje, kurioje pagal statistinius duomenis bylų nagrinėjimas trunka daug ilgiau nei valstybėje narėje, kurioje yra teismas, į kurį kreiptasi vėliau;
  - b) tai, kad teismo, į kurį kreiptasi vėliau, nuomone, turi būti taikoma tos valstybės narės, kurioje yra teismas, į kurį kreiptasi vėliau, teisė;

c) bylos šalies amžių;

d) ieškinio patenkinimo tikimybę teisme, į kurią kreiptasi pirmiausia?

8. Ar, aiškinant ir taikant Reglamento (EB) Nr. 44/2001 27 ir 28 straipsnius, reikia atsižvelgti ne tik į siekiamą tikslą vengti nesuderinamų arba priešingų sprendimų, bet ir į antrojo ieškovo teisę į teisminę gynybą?“

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

28 2014 m. sausio 30 d. paskelbus generalinio advokato išvadą, M. Weber 2014 m. vasario 11 d. pateikė raštą (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2014 m. vasario 21 d.) ir paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį, motyvuodama tuo, kad išvadoje yra faktų ir teisės klaidų.

29 Teisingumo Teismas gali šalių prašymu nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos arba byla turi būti nagrinėjama remiantis argumentu, dėl kurio šalys nepareiškė nuomonės (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovost*, C-470/12, 21 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

30 Tačiau šioje byloje taip nėra. Teisingumo Teismas mano, kad turi visą informaciją, būtina sprendimui priimti. Kiek tai susiję su generalinio advokato išvada, kadangi ji Teisingumo Teismui neprivaloma, nebūtina atnaujinti žodinės proceso dalies kiekvieną kartą, kai generalinis advokatas iškelia aspektą, dėl kurio pagrindinės bylos šalys su juo nesutinka.

31 Šiomis aplinkybėmis prašymas atnaujinti žodinę proceso dalį, išklausus generalinį advokatą, netenkintinas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl trečiojo klausimo

32 Šiuo klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinamas taip, kad prie šioje nuostatoje numatytos kategorijos bylų, „kurių objektas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą“, priskiriamas toks ieškinys, kaip pareikštasis šioje byloje kitos valstybės narės teisme, kuriuo prašoma pripažinti, kad pasinaudojimas pirmumo teise pirkti, kuria varžomas tas nekilnojamasis turtas ir kuri visiems sukelia pasekmių, negalioja.

Dėl priimtinumų

33 M. Weber teigia, kad šis prejudicinis klausimas nepriimtinas, nes susijęs su aspektu, kuris nesvarbus teismo procese, vykstančiame Vokietijos teisme, į kurią kreiptasi vėliau, net jeigu jis vis dėlto galėtų būti svarbus teismo procese Italijos teisme, į kurią kreiptasi pirmiausia. Šiuo klausimu ji visų pirma tvirtina, kad teismas, į kurią kreiptasi vėliau, neturi teisės tikrinti teismo, į kurią kreiptasi pirmiausia, jurisdikcijos. Todėl minėtas klausimas neturi reikšmės priimant sprendimą dėl bylos nagrinėjimo sustabdymo, kurį taikydamas Reglamento Nr. 44/2001 27 ir 28 straipsnius galėtų priimti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 34 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, pagrįstam aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo jurisdikcijos atskyrimu, pagrindinėje byloje nagrinėjamų faktinių aplinkybių konstatavimas bei vertinimas ir nacionalinės teisės aiškinimas bei taikymas priklauso tik nacionalinio teismo jurisdikcijai. Taip pat tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgęs į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikalingumą ir svarbą. Todėl iš esmės, kai pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą (žr., be kita ko, 2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *ProRail*, C-332/11, 30 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 35 Todėl Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą tik tuomet, kai akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismas neturi faktinės arba teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2013 m. gruodžio 5 d., Sprendimo *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, 26 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 36 Tačiau šioje byloje taip nėra.
- 37 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo suteiktos informacijos aiškiai matyti, kad jam gali tekti išnagrinėti, ar I. Weber pasinaudojimas pirmumo teise pirkti nekilnojamąjį turtą galioja, o kaip tik dėl šio klausimo Italijos teisme vyksta kitas teismo procesas. Todėl Teisingumo Teismui išaiškinus Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galės nustatyti, ar jame iškelta byla patenka į bylą, „kurių objektas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą“, kategoriją, ir ją išspręsti.
- 38 Šiomis aplinkybėmis trečiasis klausimas laikytinas priimtiniu.

Dėl esmės

- 39 Kaip matyti iš Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punkto, dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą išimtinę jurisdikciją turi valstybės narės, kurioje yra turtas, teismai (*forum rei sitae*).
- 40 Savo praktikoje dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32, toliau – Briuselio konvencija) 16 straipsnio 1 punkto a papunkčio, kuri taip pat galioja ir aiškinant 22 straipsnio 1 punktą, Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad, siekiant kuo geriau užtikrinti iš šios konvencijos išplaukiančių valstybių narių ir suinteresuotųjų asmenų teisių ir pareigų lygybę ir vienodumą, būtina atskirai nustatyti formuluotės „bylos, kurių dalykas daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą“ prasmę Sąjungos teisėje (šiuo klausimu žr. 1990 m. sausio 10 d. Sprendimo *Reichert ir Kockler*, C-115/88, Rink. p. I-27, 8 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 41 Šiuo požiūriu atsižvelgtina į tai, kad pagrindinis motyvas suteikti išimtinę jurisdikciją valstybės narės, kurioje yra nekilnojamasis turtas, teismams yra tas, kad nekilnojamojo turto buvimo vietos teismas, atsižvelgiant į geografinį artumą, gali geriausiai išsamiai susipažinti su faktinėmis aplinkybėmis ir taikyti taisykles ir papročius, kurie paprastai galioja nekilnojamojo turto buvimo valstybėje narėje (minėto Sprendimo *Reichert ir Kockler* 10 punktas).
- 42 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Briuselio konvencijos 16 straipsnis ir atitinkamai Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinami taip, kad susitariančiosios valstybės, kurioje yra nekilnojamasis turtas, teismų išimtinė jurisdikcija galioja ne visiems ieškiniams dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą, o tik tiems, kuriems taikoma minėta konvencija arba atitinkamai minėtas reglamentas ir kuriais siekiama nustatyti nekilnojamojo turto dydį, sudėtį,

nuosavybės, valdymo ar kitas daiktines teises į šį turtą ir užtikrinti šių teisių turėtojams su jų statusu susijusių pirmumo teisių apsaugą (2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Schneider*, C-386/12, 21 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

- 43 Be to, remdamasis P. Schlosser parengtu pranešimu dėl Konvencijos dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo ir prie Protokolo dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti šią konvenciją (OL C 59, 1979, p. 71, 166 punktą), Teisingumo Teismas priminė, kad daiktinė teisė nuo asmeninės teisės skiriasi tuo, jog pirmoji suvaržo materialųjį daiktą ir sukelia teisinių pasekmių visiems, o antrąja galima remtis tik prieš skolininką (žr. 2001 m. balandžio 5 d. Nutarties *Gaillard*, C-518/99, Rink. p. I-2771, 17 punktą).
- 44 Kaip savo išvados 31 punkte pažymėjo generalinis advokatas ir kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, I. Weber, Vokietijos vyriausybė ir Europos Komisija, šioje byloje ieškiny, kuriuo prašoma nustatyti, jog daiktine pirmumo teise pirkti Vokietijoje esantį nekilnojamąjį turtą pasinaudota neveiksmingai, kaip antai bendrovės *Z GbR* pareikštas Italijos teisme, patenka į ieškinių, kurių objektas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą, kategoriją, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą.
- 45 Kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, tokia pirmumo teisė pirkti, kaip numatytoji BGB 1094 straipsnyje, kuria suvaržytas nekilnojamasis turtas ir kuri įrašyta nekilnojamojo turto registre, faktiškai ne tik sukelia teisinių pasekmių skolininkui, bet ir užtikrina šios teisės turėtojo teisę perleisti nuosavybę ir tretiesiems asmenims, todėl kai pirkimo-pardavimo sutartį sudaro trečiasis asmuo ir suvaržyto daikto savininkas ir pasinaudojimas pirmumo teise pirkti galioja, pardavimas nesukelia pasekmių šios teisės turėtojui ir laikoma, kad pardavimo sandoris sudarytas tarp šio teisės turėtojo ir minėto savininko tomis pačiomis sąlygomis, kokias pastarasis sutarė su trečiuoju asmeniu.
- 46 Tai reiškia, kad kai norintis pirkti trečiasis asmuo pareiškdamas ieškinį, kaip antai pateiktą *Tribunale Ordinario di Milano*, ginčija pasinaudojimo minėta pirmumo teise pirkti galiojimą, šiuo ieškiniu iš esmės siekiama nustatyti, ar pasinaudojimas pirmumo teise pirkti leido užtikrinti teisės turėtojui teisę perleisti nagrinėjamo nekilnojamojo turto nuosavybę. Tokiu atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 43 punkte nurodyto P. Schlosser pranešimo 166 punkto, byla yra susijusi su daiktine teise į nekilnojamąjį turtą ir priklauso išimtinai *forum rei sitae* jurisdikcijai.
- 47 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą atsakytina, kad Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą aiškintinas taip, kad prie šioje nuostatoje numatytos kategorijos bylų, „kurių objektas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą“, priskiriamas toks ieškiny, kaip pareikštasis šioje byloje kitos valstybės narės teisme, kuriuo prašoma pripažinti, kad pasinaudojimas pirmumo teise pirkti, kuria varžomas tas nekilnojamasis turtas ir kuri visiems sukelia pasekmių, negalioja.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 48 Šiuo klausimu, kurį reikia nagrinėti antrą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad prieš sustabdydamas bylos nagrinėjimą pagal šią nuostatą teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi patikrinti, ar dėl šio reglamento 22 straipsnio 1 punkte numatytos išimtinės jurisdikcijos nepaisymo bet koks teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, sprendimas dėl bylos esmės pagal šio reglamento 35 straipsnio 1 dalį kitose valstybėse narėse nebūtų pripažįstamas.
- 49 Primintina, kad, kaip matyti iš Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio teksto, *lis pendens* atveju teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi savo iniciatyva sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol bus nustatyta teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija, ir, nustačius pastarojo jurisdikciją, atsisakyti šios jo naudai.

- 50 Gavęs prašymą pareikšti nuomonę dėl to, ar Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnį atitinkanti Briuselio konvencijos nuostata, t. y. jos 21 straipsnis, leidžia teismui, į kurį kreiptasi vėliau, ar jį įpareigoja tikrinti teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikciją, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, išskyrus tuos atvejus, kai teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi išimtinę jurisdikciją, numatytą Briuselio konvencijoje, visų pirma jos 16 straipsnyje, šios konvencijos 21 straipsnis, reglamentuojantis *lis pendens*, turi būti aiškinamas taip, kad kai ginčijama teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija, teismas, į kurį kreiptasi vėliau, gali tik sustabdyti bylos nagrinėjimą, jeigu neatsisako savo jurisdikcijos, tačiau negali pats tikrinti teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcijos (žr. 1991 m. birželio 27 d. Sprendimo *Overseas Union Insurance ir kt.*, C-351/89, Rink. p. I-3317, 20 ir 26 punktus).
- 51 Tai reiškia: kadangi pagrindinėje byloje nebuvo teigta, kad teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi išimtinę jurisdikciją, Teisingumo Teismas tiesiog neužbėgo už akių Briuselio konvencijos 21 straipsnio aiškinimui esant tokioms aplinkybėms, kokios jame nebuvo nagrinėtos (2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Gasser*, C-116/02, Rink. p. I-14693, 45 punktas ir 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Cartier parfums – lunettes ir Axa Corporate Solutions assurances*, C-1/13, 26 punktas).
- 52 Vėliau gavęs klausimą dėl Briuselio konvencijos 21 straipsnio ir jos 17 straipsnio, susijusio su išimtinė jurisdikcija pagal teisingumo susitarimą ir atitinkančio Reglamento Nr. 44/2001 23 straipsnį, Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Gasser* nusprendė, kad tai, jog teigiama esant teismo, į kurį kreiptasi vėliau, jurisdikcijos pagal šios konvencijos 17 straipsnį, negali prieštarauti minėtos konvencijos 21 straipsnyje numatytos procesinės taisyklės, aiškiai grindžiamos tik chronologine tvarka, kuria kreiptasi į teismus, taikymui.
- 53 Vis dėlto, kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 47 punkte, ir, skirtingai nuo situacijos byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Gasser*, pagal Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą, kuris yra jo II skyriaus 6 skirsnyje, nagrinėjamoje byloje išimtinė jurisdikcija priklauso teismui, į kurį kreiptasi vėliau.
- 54 Remiantis šio reglamento 35 straipsnio 1 dalimi, vienoje valstybėje narėje priimti sprendimai nepripažįstami kitoje valstybėje narėje, jeigu buvo pažeistos minėto reglamento II skyriaus 6 skirsnio nuostatos, susijusios su išimtinė jurisdikcija.
- 55 Tai reiškia, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, jeigu teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, priima sprendimą pažeisdamas to reglamento 22 straipsnio 1 punktą, toks sprendimas negali būti pripažįstamas teismo, į kurį kreiptasi vėliau, valstybėje narėje.
- 56 Šiomis aplinkybėmis teismas, į kurį kreiptasi vėliau, nebeturi teisės nei sustabdyti bylos nagrinėjimo, nei atsisakyti savo jurisdikcijos ir privalo iš esmės išnagrinėti jame pareikštą ieškinį, kad būtų užtikrintas šios išimtinės jurisdikcijos taisyklės laikymasis.
- 57 Bet koks kitoks aiškinimas prieštarautų tikslams, kuriais grindžiama Reglamento Nr. 44/2001 sistema, kaip antai darniam teisingumo vykdymui vengiant negatyvios jurisdikcijos kolizijos, laisvam civilinėse ir komercinėse bylose priimtų sprendimų judėjimui ir visų pirma jų pripažinimui.
- 58 Kaip savo išvados 41 punkte iš esmės pažymėjo ir generalinis advokatas, tai, kad teismas, į kurį kreiptasi vėliau ir kuris turi išimtinę jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą, taikydamas šio reglamento 27 straipsnį sustabdo bylos nagrinėjimą, kol bus nustatyta teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija, ir, ją nustačius, pastarojo naudai atsisako savo jurisdikcijos, neatitinka gero teisingumo vykdymo reikalavimo.
- 59 Be to, konkrečiu atveju, kai teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi išimtinę jurisdikciją pagal minėto reglamento 22 straipsnio 1 punktą, būtų pakenkta šio reglamento 27 straipsnyje numatytam tikslui – išvengti sprendimo nepripažinimo dėl jo nesuderinamumo su sprendimu, priimtu valstybėje narėje, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, dėl ginčo tarp tų pačių šalių.

60 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad prieš sustabdydamas bylos nagrinėjimą pagal šią nuostatą teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi patikrinti, ar dėl šio reglamento 22 straipsnio 1 punkte numatytos išimtinės jurisdikcijos nepaisymo galimas teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, sprendimas dėl bylos esmės pagal minėto reglamento 35 straipsnio 1 dalį nebus pripažįstamas kitose valstybėse narėse.

Dėl pirmojo, antrojo ir penktojo–aštuntojo klausimų

- 61 Dėl pirmojo, antrojo ir penktojo–aštuntojo klausimų konstatuotina, kad jie pateikti, viena vertus, dėl Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio taikymo srities ir aspektų, į kuriuos turi atsižvelgti teismas, į kurį kreiptasi vėliau, kai *lis pendens* atveju nusprendžia sustabdyti bylos nagrinėjimą, o kita vertus, dėl šio reglamento 27 ir 28 straipsnių tarpusavio santykio ir kriterijų, į kuriuos gali atsižvelgti teismas, į kurį kreiptasi vėliau, įgyvendindamas diskreciją susijusių ieškinių atveju.
- 62 Kaip išvados 20 punkte iš esmės nurodė generalinis advokatas, teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turintis išimtinę jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktą, neprivalo patikrinti, ar jo, kaip teismo, į kurį kreiptasi vėliau, nagrinėjamas ginčas tenkina materialinius *lis pendens* kriterijus.
- 63 Toks tikrinimas būtų netikslingas, nes teismas, į kurį kreiptasi vėliau, priimdamas sprendimą pagal Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnį gali atsižvelgti į aplinkybę, kad dėl minėto reglamento 22 straipsnio 1 punkte numatytos išimtinės jurisdikcijos nepaisymo galimas teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, sprendimas pagal minėto reglamento 35 straipsnio 1 dalį nebus pripažįstamas kitose valstybėse narėse.
- 64 Todėl nebekyla klausimas, į kokius aspektus galėtų atsižvelgti teismas, į kurį kreiptasi vėliau, norėdamas priimti sprendimą *lis pendens* atveju.
- 65 Tas pats pasakytina apie klausimus, susijusius su Reglamento Nr. 44/2001 27 ir 28 straipsnių tarpusavio santykiu ir su kriterijais, į kuriuos gali atsižvelgti teismas, į kurį kreiptasi vėliau, įgyvendindamas diskreciją susijusių ieškinių atveju. Kai teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi išimtinę jurisdikciją, kaip yra pagrindinėje byloje, šio reglamento 27 ir 28 straipsnio nuostatos negali tarpusavyje konkuruoti.
- 66 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad, turint omenyje atsakymą į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus, į pirmąjį, antrąjį ir penktąjį–aštuntąjį klausimus atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

67 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 22 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad prie šioje nuostatoje numatytos kategorijos bylų, „kurių objektas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą“, priskiriamas toks ieškinys, kaip pareikštasis šioje byloje kitos valstybės narės teisme, kuriuo prašoma pripažinti, kad pasinaudojimas pirmumo teise pirkti, kuria varžomas tas nekilnojamas turtas ir kuri visiems sukelia pasekmių, negalioja.**

2. **Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad prieš sustabdydamas bylos nagrinėjimą pagal šią nuostatą teismas, į kurį kreiptasi vėliau, turi patikrinti, ar dėl šio reglamento 22 straipsnio 1 punkte numatytos išimtinės jurisdikcijos nepaisymo galimas teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, sprendimas dėl bylos esmės pagal minėto reglamento 35 straipsnio 1 dalį nebus pripažintas kitose valstybėse narėse.**

Parašai.